

УДК 94(327+328+339.5+355) «1939/1941»

<http://doi.org/10.46869/2707-6776-2022-17-5>

Ткачук Т.А.

<https://orcid.org/0000-0001-5195-6422>

ПОЗИЦІЯ США ЩОДО НАДАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ НА ПОЧАТКУ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939-1941 РР.)

У статті розглядається проблема відносин між двома провідними державами світу – Великою Британією та США, які мали величезний вплив на розвиток тогочасної міжнародної ситуації і продовжують її багато в чому визначати нині. Як вектор дослідження автор використав фактор американської військової допомоги британським урядам Н. Чемберлена та У. Черчилля для боротьби проти нацистської Німеччини. У зв'язку з цим, автор поставив за мету провести комплексний аналіз та дати власну оцінку позиції США щодо надання Великій Британії військової допомоги на початку Другої світової війни.

Протягом роботи над дослідженням автор використав порівняльно-історичний метод для аналізу факторів впливу на позицію США щодо надання Лондону військової допомоги, проблемно-хронологічний – для викладення матеріалу у хронологічному порядку, а також статистичний – для відображення ставлення звичайних американців щодо важливих рішень адміністрації Ф. Рузвельта. Це дало змогу проаналізувати та переосмислити, з огляду на сучасну геополітичну ситуацію, еволюцію позиції США щодо Великої Британії стосовно проблеми надання останній військової допомоги.

Автор робить висновок, що необхідність підтримки Лондона різними видами зброї, озброєння та боєприпасів для боротьби проти режиму А. Гітлера на початку Другої світової війни зумовила суттєву зміну принципів зовнішньої політики Сполучених Штатів – від «ізоляціонізму» у 1939 р. до цілковитої відмови від нього наприкінці 1941 р. Водночас, на думку автора, вказаний процес гальмувала ціла низка факторів, поміж яких – «ізоляціоністська» опозиція у Конгресі та поступове розуміння адміністрацією Ф. Рузвельта загрози Німеччини для безпеки США.

Ключові слова: США, Велика Британія, військова допомога, Ф. Д. Рузвельт, Невіл Чемберлен, Уїнстон Черчілль, Друга світова війна.

Уже понад 75 років минуло від завершення Другої світової війни – наймасштабнішої трагедії людства, щодо причин якої і до нині між дослідниками відбуваються запеклі дискусії. У цьому сенсі значна увага істориків звертається до відносин Великої Британії та США напередодні та на початку Другої світової війни – двох провідних держав світу, які мали величезний вплив на розвиток тогочасної міжнародної ситуації і продовжують її багато в чому визначати нині. У наші дні простежується дещо подібна геополітична ситуація у зв'язку з агресивними діями Російської Федерації на міжнародній арені, тому дискусійними є питання, чи проводять сучасні провідні держави світу таку ж політику «умиротворення» щодо російського режиму В. Путіна, як це робив британський уряд Н. Чемберлена щодо нацистської Німеччини у 1930-х рр.; чи ефективнішими є дії країн Заходу щодо спрямування Україні військової допомоги порівняно з такими ж кроками

Сполучених Штатів щодо Великої Британії у 1939 – 1941 рр. З огляду на це, з'являється можливість дещо по-новому оцінити події перших двох років Другої світової війни у британсько-американських відносинах.

Поміж закордонних істориків досліджувана проблема не є новою, оскільки відносини американської адміністрації Ф. Рузвельта та британських урядів Н. Чемберлена та У. Черчилля є однією з найпомітніших сторінок всесвітньої історії. З огляду на це, варто відміти працю професора історії університету у штаті Огайо У. Рока, який вважав причиною слабкої підтримки Сполученими Штатами Великої Британії у вересні 1939 – травні 1940 рр. «непривабливу» особистість Н. Чемберлена [1], та монографію американського дослідника Дж. Леша, на думку якого союз Лондона та Вашингтона став можливим лише через наявність спільного ворога – нацистської Німеччини [2]. Щодо аналізу зовнішньої політики адміністрації Ф. Рузвельта упродовж 1939 – 1941 рр., то необхідно звернути увагу на праці американських дослідників У. Лангера та С. Глісона, на думку яких дії США на міжнародній арені мали на меті стримування нацистської Німеччини для підтримки таких демократичних держав Європи, як Велика Британія і Франція [3]. Іншого погляду дотримувався провідний дослідник американського «ізоляціонізму» У. Кол, на думку якого антивоєнні настрої у США та позиція Конгресу суттєво стримували Ф. Рузвельта у наданні Лондону військової допомоги [4].

У сучасній українській історіографії проблема британсько-американських відносин на початку Другої світової війни вивчена недостатньо. Зумовлено це тим, що у період СРСР вітчизняні наукові роботи були присвячені лише тим проблемам історії міжнародних відносин, дослідження яких санкціонувалося Москвою, і які детально контролювалися радянським ідеологічним апаратом. З огляду на це, можна відзначити лише роботи, присвячені загальному аналізу еволюції цих відносин США і Великої Британії упродовж ХХ ст. Передусім, це – монографія української дослідниці С. Пик [5], стаття Т. Клиніної [6], а також монографія професора Н. Яковенко [7].

Метою даної статті є комплексне дослідження позиції США щодо надання військової допомоги Великій Британії на початку Другої світової війни. Визначено наступні завдання: 1) простежити загальну еволюцію американської позиції щодо надання Лондону необхідної військової допомоги упродовж вересня 1939 – грудня 1941 рр.; 2) проаналізувати основні фактори, які мали значний вплив на вказану позицію США на початку Другої світової війни.

На наш погляд, еволюцію позиції Сполучених Штатів щодо надання військової допомоги Великій Британії можна розділити на такі етапи: 1) вересень 1939 – травень 1940 рр. (від початку Другої світової війни до нападу Німеччини на Францію і обрання британським прем'єр-міністром У. Черчилля); 2) травень – вересень 1940 р. (до укладення угоди про обмін 50 американських есмінців на британські військові бази та Троїстого пакту між Німеччиною, Італією та Японією); 3) вересень 1940 – березень 1941 рр. (до прийняття

Конгресом США Закону про «ленд-ліз»); 4) березень – грудень 1941 рр. (до вступу Сполучених Штатів у Другу світову війну).

3 вересня 1939 р., у результаті нападу Німеччини на Польщу, Велика Британія оголосила Берліну війну і тим самим вступила у світовий конфлікт. Сполучені Штати, однак, утрималися від війни з нацистським режимом А. Гітлера та його союзниками з огляду на дію Закону про нейтралітет, який забороняв Вашингтону втручатися у будь-які збройні конфлікти за межами Західної півкулі і, передусім, у Європі. Такий напрям зовнішньої політики США упродовж 1920 – 1930-х рр. ще називався «ізоляціонізмом».

Водночас, численні факти свідчать про те, що з початку Другої світової війни Сполучені Штати, незважаючи на відсутність безпосереднього військового втручання, були на боці Лондона. Так, 3 вересня президент США Ф. Рузвельт заявив про нібито нездатність «змусити американців залишатися нейтральними у своїх думках», натякнувши на підтримку британського уряду Н. Чемберлена [8, р. 463]. Уже 4 листопада Конгрес Сполучених Штатів прийняв першу важливу поправку до Закону про нейтралітет: було запроваджено принцип «cash & carry» щодо учасників війни у Європі, який давав змогу, передусім, Великій Британії та Франції купувати за готівку американську зброю та різні види озброєнь [8, р. 560-564]. Однак подальші кроки щодо надання військової допомоги уряду Н. Чемберлена наприкінці 1939 р. Вашингтон не здійснив. На наш погляд, таку позицію адміністрації Ф. Рузвельта зумовили наступні причини.

По-перше, це – деяка недовіра Білого дому до британського зовнішньополітичного курсу. Так, наприкінці серпня 1939 р., коли всі провідні держави розуміли неминучість початку Другої світової війни, у Держдепартаменті США запідозрили уряд Н. Чемберлена у можливості «зради» Польщі, незважаючи на надані їй навесні того ж року гарантії територіальної цілісності та недоторканості кордонів [9, р. 246]. Така позиція виникла, вочевидь, через відомості про таємні британсько-німецькі переговори навесні – улітку 1939 р.: Дж. Моффат, голова європейського відділу Держдепартаменту, зазначив 26 серпня, що Лондон нібито ніколи не був «відвертим» ні з французами, ні з американцями [10, р. 255].

По-друге, значний вплив на позицію Вашингтона здійснювала «ізоляціоністська» опозиція та антивоєнні настрої поміж громадян США. Так, під час візиту колишнього Першого лорда Адміралтейства Британії А. Даффа Купера до Чикаго у грудні 1939 р. мітингувальники виступили з плакатами, на яких звинуватили спікера у «пропаганді» [11], а Велику Британію було названо «змієм», що начебто намагається «заманити Сполучені Штати у лігво війни» [4, р. 35].

По-третє, це – неоднозначна позиція британського уряду щодо перспектив військового втручання США. Так, Н. Чемберлен 8 листопада схвально оцінив у

листі до Ф. Рузвельта запровадження принципу «cash & carry» [12, р. 681]. Водночас, у січні 1940 р. прем'єр зізнався про своє небажання потрапити під захист США, оскільки нібито британцям прийдеться за це «дорого заплатити» [13, р. 8]. Однак, причина полягала не лише у значних витратах на придбання Лондоном військових матеріалів – на думку Н. Чемберлена, поява американських військ у Європі начебто буде означати повну залежність від Сполучених Штатів, а розгром режиму А. Гітлера за таких умов – «пірровою» перемогою [14, р. 9].

Позиція Вашингтона щодо надання військової допомоги Великій Британії почала змінюватися унаслідок початку повномасштабних військових дій на Західному фронті, у квітні – травні 1940 р. та призначення британським прем'єр-міністром У. Черчилля. На наш погляд, це зумовили два основні фактори:

1) Неоднозначне сприйняття Н. Чемберлена, як особистості. Так, британському прем'єру у березні 1940 р. виповнився 71 рік – вік, у якому досить складно змінити власні погляди і бути готовим до раптових змін у міжнародних відносинах. Крім того, згідно з повідомленнями радника британського посольства у Вашингтоні В. Маллета, багато американців пам'ятали, що Н. Чемберлена у Мюнхені у 1938 р. уже один раз «обдурили», тому нібито існував ризик повторення такої ситуації. Також прем'єр начебто не володів якостями голлівудських акторів, якими захоплювались у Сполучених Штатах: передусім, мав поганий зовнішній вигляд і «непривабливий» голос. Водночас, В. Маллет зауважив, що У. Черчилль, навпаки, був цілковитим «фаворитом» для американців [1, р. 240]. Подібної позиції до нового прем'єр-міністра Великої Британії, очевидно, дотримувався і Ф. Рузвельт: 10 травня, коли У. Черчилль зайняв свою посаду, президент США назвав його «найкращою людиною в Англії» [15, р. 176].

2) Поступове розуміння адміністрацією Ф. Рузвельта, що після можливої поразки Великої Британії у війні з Німеччиною наступною ціллю режиму А. Гітлера будуть Сполучені Штати. Як наслідок, 16 травня Ф. Рузвельт представив Конгресу вимогу щодо зростання витрат на ремілітаризацію, передусім, на виробництво 50 тис. нових літаків упродовж року [16, р. 767], а у липні був прийнятий законопроект про зростання американського флоту на майже 70% [17, р. 85]. Однак у травні – серпні 1940 р. розуміння Вашингтоном загрози з боку Німеччини, вочевидь, гальмувало надання Великій Британії американської військової допомоги, оскільки у Білому домі вважали, що Лондон нібито буде окупований вермахтом до кінця літа. Про це також стверджував у середині травня 1940 р. американський посол у Лондоні Дж. Кеннеді: на його думку, армія Сполучених Штатів не збиралася «одягати рюкзаки» для вступу у війну, у якій «союзників от-от розгромлять» [18, р. 29-30]. З огляду на це, У. Черчилль спочатку отримав відмову на прохання у листі до Ф. Рузвельта спрямувати для боротьби з вермахтом 40-50 американських

есмінців [19, р. 37-38]. Пізніше президент пояснив своє рішення тим, що у разі поразки Лондона американські кораблі могли опинитися у німців і згодом бути застосовані проти США [14, р. 25].

Водночас, неможливо стверджувати, що Вашингтон не здійснював упродовж літа 1940 р. жодних кроків для допомоги Великій Британії. Так, Ф. Рузвельт почав звільняти з ключових посад опонентів будь-якого втручання США у війну у Європі. Наприкінці червня президент змінив «ізоляціоніста» Г. Вудринга на Г. Стімсона на посаді військового секретаря, а Ч. Едісона, керівника Департаменту ВМФ, на Ф. Нокса. Як наслідок, Ф. Нокс відразу заявив про необхідність затвердження обов'язкового призову і створення, таким чином, мільйонної армії, а Г. Стімсон під час виступу у Нью-Хейвені не лише підтвердив дію принципу «cash & carry», але й закликав до повного скасування Закону про нейтралітет. Це свідчило про готовність нового військового секретаря спрямовувати до Великої Британії значну кількість боєприпасів та зброї [3, р. 511].

Результатом цієї кадрової зміни у США стала угода про надання Лондону 50 старих американських есмінців, яку було укладено 2 вересня 1940 р. [18, р. 73-74]. Однак, Вашингтон все ще діяв обережно: вказана угода передбачала компенсацію у вигляді дозволу на оренду Сполученими Штатами військових баз Великої Британії на о. Ньюфаундленд, Бермудських островах, Багамах, островах Сент-Люсія, Тринідад та у Британській Гвіані на 99 років [19, р. 59].

Для уряду У. Черчилля це, безумовно, стало не лише проявом підтримки і суттєвою військовою допомогою з боку адміністрації Ф. Рузвельта, а й фактично гарантією недоторканості своїх колоній. Водночас, екс-прем'єр-міністр Великої Британії Д. Ллойд Джордж зауважив, що позиція Вашингтона, загалом, не змінилася: «Дядько Сем [тобто США] залишився тим же дядьком Семом... Він ніколи не був дуже щедрим» [20, с. 452].

Третій етап в еволюції позиції Сполучених Штатів щодо надання Великій Британії військової допомоги, на наш погляд, був зумовлений відразу двома важливими подіями. По-перше, це – укладення між Німеччиною, Італією та Японією Троїстого пакту, відповідно до умов якого країни зобов'язувалися надавати одна одній всебічну допомогу у випадку нападу держави, яка не брала участі у війні у Європі, чи на Далекому Сході [21, р. 204-205]. Так, на допиті під час розслідування у 1946 р. нападу Японії на Перл-Харбор керівник військово-морських операцій адмірал Г. Старк зізнався, що цей пакт нібито остаточно переконав його у неминучості втягнення Сполучених Штатів у світовий конфлікт [22, р. 2205]. Заступник держсекретаря С. Уеллес заявив, що договір не стане «пасткою» для Вашингтона і не зупинить американську допомогу Великій Британії [10, р. 331].

По-друге, на позицію Білого дому вплинули президентські вибори 1940 р. у США, у результаті яких перемогу з 54.7% голосів здобув уже у третій раз

підряд Ф. Рузвельт [23]. Це, вочевидь, свідчило про продовження курсу на зближення з британським урядом У. Черчилля, якого Вашингтон уже дотримувався до цього. Так, депутат від Лейбористської партії Г. Нікольсон у спогадах зазначив, що перемога Ф. Рузвельта – «найкраще, що могло трапитися» з Британією з початку Другої світової війни [24, р. 126].

Справді, унаслідок вказаних факторів складне міжнародно-політичне становище Лондона упродовж останніх місяців 1940 р. та пропозиції щодо подальшої військової допомоги уряду У. Черчилля постійно обговорювалися у приватних розмовах Ф. Рузвельта із секретарем фінансів Г. Моргентау, військовим секретарем Г. Стімсоном та іншими високопосадовцями. І саме там було узгоджено проект закону про «ленд-ліз» (англ. «Lend-Lease» – «позичати – здавати в оренду»). Так, презентуючи нову ідею під час виступу на черговій прес-конференції, голова Білого дому порівняв британський уряд із «сусідом, у якого трапилася пожежа», додавши про начебто несправедливість брати з такого сусіда 15 доларів за «шланг з водою», а необхідність дати його безкоштовно з обов'язковим поверненням у початковому стані [25, арк. 354]. Таким чином, відповідно до нової системи держави-союзники мали право лише на тимчасове користування американськими військовими об'єктами з їх поверненням США у відремонтованому вигляді після перемоги над Німеччиною.

Законопроект Ф. Рузвельта про «ленд-ліз» 10 січня 1941 р. був спрямований на розгляд до Конгресу, де, однак, майже відразу наштовхнувся на спротив «ізоляціоністів». Так, лідер найвпливовішого опозиційного блоку «Америка понад усе» генерал Р. Вуд оголосив, що буде протидіяти всіма можливими засобами прийняттю пропозиції президента у парламенті [26, с. 222]. Щоправда, Ф. Рузвельту таки вдалося подолати спротив «ізоляціоністів» щодо подальшої військової допомоги уряду У. Черчилля: 11 березня на засіданні Конгресу 317 з 429 присутніх депутатів проголосували «за» прийняття Закону, 71 – «проти» і 41 утрималися [27, р. 2178]. Водночас соціологічне опитування Інституту Дж. Геллапа засвідчило підтримку «ленд-лізу» більшістю американців [28, р. 263]. Також схвальною була реакція на «ленд-ліз» у Лондоні, а У. Черчилль у спогадах назвав цю подію «третім кульмінаційним моментом» Другої світової війни після поразки Франції у червні 1940 р. і наступної «битви за Британію» [29].

Подальші дії США на міжнародній арені, які фактично свідчили про перебування країни на межі вступу у війну з Німеччиною, на нашу думку, зумовили четвертий етап у наданні американської військової допомоги Великій Британії. Так, на початку квітня 1941 р. у відповідь на німецьку підводну атаку на англійські торговельні кораблі поблизу берегів Ісландії Вашингтон прийняв рішення про постійне патрулювання західної частини Атлантики уздовж 25 меридіану, а також надіслав розвідувальний есмінець «Niblack» для закладання підводних мін у регіоні [2, р. 299]. Невдовзі У. Черчилль отримав

копію американського «Плану оборони Західної півкулі №4», відповідно до якого передбачалося супроводження військово-морським флотом США британських судноплавних перевезень до 25° західної довготи, а це свідчило про значне зростання підтримки Лондона Сполученим Штатами [19, р. 217-218].

Восени 1941 р., на наш погляд, проблема надання Вашингтоном військової допомоги Великій Британії досягла своєї кульмінації. Про це свідчать такі фактори:

А) «Неоголошена війна» США і Німеччини в Атлантиці, яка характеризувалася частими боями ВМФ обох держав без офіційного вступу Сполучених Штатів у світовий конфлікт. Це супроводжувалося розширенням американської військової допомоги Великій Британії. Так, після прохання У. Черчилля про посилення захисту підмандатних Лондону територій Близького Сходу, Ф. Рузвельт без тривалих вагань, як це було з 50 есмінцями улітку 1940 р., висловив готовність спрямувати туди «найкращі транспортні судна» зі спроможністю перевозити близько 20 тис. осіб [30, арк. 14].

Б) Припинення дії Закону про нейтралітет Конгресом США у середині листопада 1941 р. і, як наслідок, значне посилення військової допомоги уряду У. Черчилля. Водночас, саме необхідність скасування будь-яких обмежень щодо надання Лондону необхідної зброї та боєприпасів, на думку Ф. Рузвельта, зумовила вказане рішення [31, р. 488].

На наш погляд, вихід Вашингтона з «ізоляціонізму» і подальший вступ Сполучених Штатів у Другу світову війну, що відбулося 8 грудня 1941 р., не лише цілковито вирішили проблему військової допомоги Великої Британії, а й спричинило суттєву перевагу сил союзників над агресивним блоком держав «осі». Крім того, дії Білого дому засвідчили підтримку понад 80% американців відповідно до результатів соціологічних опитувань [28, р. 304], а «ізоляціоністський» блок «Америка понад усе» на початку грудня припинив своє існування і вплив на зовнішню політику Сполучених Штатів [26, с. 301-302].

Отже, з огляду на поставлені у статті завдання можна зробити наступні висновки та узагальнення:

1) Проаналізувавши чотири етапи у розвитку позиції США щодо надання військової допомоги Великій Британії упродовж вересня 1939 – грудня 1941 рр., можна виокремити наступні ключові пункти у її загальній еволюції: цілковитий нейтралітет (вересень 1939 р.); запровадження принципу «cash & carry» (листопад 1939 р.); укладення угоди про обмін 50 американських есмінців на британські військово-морські бази (вересень 1940 р.); прийняття Конгресом США Закону про «ленд-ліз» (березень 1941 р.); скасування Закону про нейтралітет (листопад 1941 р.); вступ США у Другу світову війну на боці Великої Британії (грудень 1941 р.). Таким чином, під впливом необхідності підтримки Лондона різноманітними військовими матеріалами для боротьби з

нацистською Німеччиною, Сполучені Штати суттєво змінили принципи своєї зовнішньої політики – від «ізоляціонізму» у 1939 р. до цілковитої відмови від нього наприкінці 1941 р.

2) Поміж основних факторів впливу на вказану позицію США, на наш погляд, варто відзначити: а) певну недовіру адміністрації Ф. Рузвельта до британського уряду Н. Чемберлена з огляду на невдалу політику «умиротворення» щодо Німеччини, яку проводив цей уряд; б) опозицію «ізоляціоністів» у Конгресі та антивоєнні настрої поміж пересічних американців, що суттєво сповільнювало реалізацію Вашингтоном ключових рішень щодо військової допомоги Великій Британії; в) поступове розуміння адміністрацією Ф. Рузвельта загрози режиму А. Гітлера для безпеки Сполучених Штатів.

Список використаних джерел та літератури

1. Rock W. Chamberlain and Roosevelt: British Foreign Policy and the United States, 1937 – 1940. Columbus: Ohio State University Press, 1988. 337 p.
2. Lash J. Roosevelt and Churchill, 1939 – 1941: The Partnership that Saved the West. N.Y.: Norton, 1976. 528 p.
3. Langer W., Gleason S. The Challenge to Isolation. The World Crisis of 1937 – 1940 and American Foreign Policy. Vol. II. N.Y.: Harper & Row, 1952. 794 p.
4. Cull N.J. Selling War: the British Propaganda Campaign against American “Neutrality” in World War II. N. Y.: Oxford University Press, 1995. 283 p.
5. Пик С. М. США – Велика Британія: «особливі відносини». К.: Знання, 2006. 283 с.
6. Клиніна Т. «Особливі» англо-американські відносини (1939–1949): історіографія проблеми. *Схід*. 2012. № 6 (120). С. 104-108 URL: [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.6\(120\).16666](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.6(120).16666)
7. Яковенко Н.Л. Велика Британія в сучасній системі міжнародних відносин: заявка на європейське лідерство. К.: Науковий світ, 2003. 227 с.
8. The Public Papers and Addresses of Franklin D. Roosevelt. 1939 Vol.: War – and Neutrality / Ed. by S. Rosenman. N.Y.: The Macmillan Company, 1941. 635 p. URL: <https://quod.lib.umich.edu/p/ppotpus/4926579.1939.001?view=toc>
9. Navigating the Rapids, 1918 – 1971: From the Papers of Adolf A. Berle / Ed. by B. Berle. N.Y.: Harcourt Brace Jovanovich, 1973. 863 p.
10. The Moffat Papers: Selections from the Diplomatic Journals of Jay Pierrepont Moffat, 1919–1943 / Ed. by N. Hooker. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 1956. 408 p.
11. Duff Cooper is Picketed. *New York Times*, 14.12.1939. URL: <https://timesmachine.nytimes.com/timesmachine/1939/12/14/issue.html>
12. Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers 1939. Vol. 2 (General. The British Commonwealth and Europe) / Ed. by E. Perkins. Wash.: U.S. Government Printing Office, 1956. 911 p.
13. Reynolds D. Rich Relations: The American Occupation of Britain, 1942–1945. L.: Phoenix, 2000. 555 p.
14. Reynolds D. Lord Lothian and Anglo-American Relations, 1939–1940. *Transactions of the American Philosophical Society*, Vol. 73, No. 2. Philadelphia: The American Philosophical Society, 1983. P. 1-65. URL: <https://www.jstor.org/stable/1006337>
15. Ickes H. The Secret Diary of Harold L. Ickes. Vol. III. The Lowering Clouds 1939–1941. N.Y.: Simon & Schuster, 1954. 710 p.

16. The Memoirs of Cordell Hull. Vol. 1 / Ed. by K. Hull. N.Y.: The Macmillan Company, 1948. 916 p.
17. Davis J. The Ministry of Economic Warfare: Anglo-American Relations from 1939–1941: A Thesis in Masters of Arts in History. Lynchburg: Liberty University, 2013. 106 p. URL: <https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=masters>
18. Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers 1940. Vol. 3 (The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa) / Ed. by E. Perkins. Wash.: U.S. Government Printing Office, 1958. 1028 p.
19. Churchill and Roosevelt: The Complete Correspondence. Vol. 1: Alliance Emerging (October 1933–November 1942) / Ed. by W. Kimball. Princeton: University Press, 1984. 683 p.
20. Майский И. Воспоминания советского дипломата, 1925–1945 гг. Томск: Узбекистан, 1980. 672 с.
21. Documents on German Foreign Policy 1918–1945. Series D (1937–1945). Vol. 11 (September 1, 1940 – January 31, 1941) / Ed. by P. Sweet, etc. Wash.: U.S. Government Printing Office, 1959. 1265 p.
22. Pearl Harbor Attack: Hearings / 79th Congress of the United States. Part 5 (December 31, 1945 – January 5, 1946) / by Joint Committee on the Investigation of the Pearl Harbor Attack. Wash.: U.S. Government Printing Office, 1946. P. 2065-2492. URL: <http://www.ibiblio.org/pha/congress/Vol05.pdf>
23. 1940 Popular Vote by Counties. Atlas of the U.S. Presidential Elections since 1789 / Ed. by F. Salmon. URL: http://geoelections.free.fr/USA/elec_comtes/1940.htm
24. The Diaries & Letters of Harold Nicolson. Vol. II, The War Years 1939–1945 / Ed. by N. Nicolson. N.Y.: Atheneum, 1967. 528 p.
25. Press Conferences of President Franklin D. Roosevelt, 1933–1945. Series 1: Press Conference Transcripts / by Record Service of Franklin D. Roosevelt Presidential Library. URL: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/archives/collections/franklin/index.php?p=collections/findingaid&id=508&q=press+conferences>
26. Петросянц О. В. США и нацистская Германия: от Мюнхена до Перл-Харбора: дис. канд. ист. наук: 07.00.03. М.: МГУ, 2014. 351 с.
27. Congressional Record. Vol. 87. Part 2 (February 19 – March 18, 1941). Proceedings and Debates of Sessions of the First Session of the 77th Congress / by United States Congress. Wash.: U.S. Government Printing Office, 1941. P. 1149-2348. URL: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-CRECB-1941-pt2/>
28. The Gallup Poll. Public Opinion 1935–1971. Vol. 1 (1935–1948) / by American Institute of Public Opinion. N.Y.: Random House, 1972. 587 p. URL: <http://www.ibiblio.org/pha/Gallup/Gallup.pdf>
29. The Fourth Climacteric, 1941. Winston Churchill Speeches from 1941–1949, 1963 / American's National Churchill Museum. URL: <https://www.nationalchurchillmuseum.org/the-fourth-climacteric.html>
30. Roosevelt, Franklin D. Papers as President: Map Room Papers, 1941–1945. Series 1: General. Box № 1: FDR – Churchill, July–December, 1941 (Vol. 3) / by Record Service of Franklin D. Roosevelt Presidential Library. URL: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/mr/mr0005.pdf
31. The Public Papers and Addresses of Franklin D. Roosevelt. 1941 Vol.: War – and Aid to Democracies / Ed. by S. Rosenman. N.Y.: Harper & Brothers, 1950. 632 p. URL: <https://quod.lib.umich.edu/p/pptopus/4926590.1941.001/1?view=pdf&size=100>

References

1. Rock, W. (1988). *Chamberlain and Roosevelt: British Foreign Policy and the United States, 1937–1940*. Columbus: Ohio State University Press. [In English].
2. Lash, J. (1976). *Roosevelt and Churchill, 1939–1941: The Partnership that Saved the West*. New York: Norton. [In English].
3. Langer, W., Gleason, S. (1952). *The Challenge to Isolation. The World Crisis of 1937–1940 and American Foreign Policy. Vol. II*. New York: Harper & Row. [In English].
4. Cull, N.J. (1995). *Selling War: the British Propaganda Campaign against American “Neutrality” in World War II*. New York: Oxford University Press. [In English].
5. Pyck, S. (2006). *SSHA – Brytania: “Osoblyvi Vidnosyny”*. Kyiv: Znannia. [In Ukrainian].
6. Klynina, T. (2012). “Osoblyvi” anho-amyrykanski vidnosyny (1939–1949): istoriohrafia problemy. *Shid. No 6 (120)*, 104-108. [Online]. Available from: [https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.6\(120\).16666](https://doi.org/10.21847/1728-9343.2012.6(120).16666) [In Ukrainian].
7. Yakovenko, N.L. (2003). *Velyka Brytaniya v sychasniy systemi mizhnarodnyh vidnosyn: zayavka na yevropeyske liderstvo*. Kyiv: Naukovyi svit. [In Ukrainian].
8. Rosenman, S. (Ed.) (1941). *The Public Papers and Addresses of Franklin D. Roosevelt. 1939 Vol.: War – and Neutrality*. New York: The Macmillan Company. [Online]. Available from: <https://quod.lib.umich.edu/p/ppotpus/4926579.1939.001?view=toc> [In English].
9. Berle, B. (Ed.) (1973). *Navigating the Rapids, 1918–1971: From the Papers of Adolf A. Berle*. New York: Harcourt Brace Jovanovich. [In English].
10. Hooker, N. (Ed.) (1956). *The Moffat Papers: Selections from the Diplomatic Journals of Jay Pierrepont Moffat, 1919–1943*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press [In English].
11. New York Times (14.12.1939). *Duff Cooper is Picketed*. [Online]. Available from: <https://timesmachine.nytimes.com/timesmachine/1939/12/14/issue.html> [In English].
12. Perkins, E. (Ed.) (1956). *Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers 1939. Vol. 2 (General. The British Commonwealth and Europe)*. Washington: U.S. Government Printing Office. [In English].
13. Reynolds, D. (2000). *Rich Relations: The American Occupation of Britain, 1942–1945*. London: Phoenix. [In English].
14. Reynolds, D. (1983). Lord Lothian and Anglo-American Relations, 1939–1940. *Transactions of the American Philosophical Society, Philadelphia, Volume 73, No. 2*, 1-65. [Online]. Available from: <https://doi.org/10.2307/1006337> [In English].
15. Ickes, H. (1954). *The Secret Diary of Harold L. Ickes. Vol. III. The Lowering Clouds 1939–1941*. New York: Simon & Schuster. [In English].
16. Hull, C. (1948). *The Memoirs of Cordell Hull. Vol. 1*. New York: The Macmillan Company. [In English].
17. Davis, J. (2013). *The Ministry of Economic Warfare: Anglo-American Relations from 1939–1941*. (Masters of Arts in History). Lynchburg: Liberty University. [Online]. Available from: <https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1269&context=masters> [In English].
18. Perkins, E. (Ed.) (1958). *Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers 1940. Vol. 3 (The British Commonwealth, The Soviet Union, The Near East and Africa)*. Washington: U.S. Government Printing Office. [In English].
19. Kimball, W. (Ed.) (1984). *Churchill and Roosevelt: The Complete Correspondence. Vol. 1: Alliance Emerging (October 1933 – November 1942)*. – Princeton: University Press [In English].
20. Maisky, I. (1980). *Vospominaniya sovetskogo diplomata, 1925–1945*. Tomsk: Uzbekistan. [In Russian].

21. Sweet, P., etc. (Eds) (1959). *Documents on German Foreign Policy 1918–1945. Series D (1937–1945). Vol. 11 (September 1, 1940 – January 31, 1941)*. Washington: U.S. Government Printing Office. [In English].
22. Joint Committee on the Investigation of the Pearl Harbor Attack (1946). *Pearl Harbor Attack: Hearings. 79th Congress of the United States. Part 5 (December 31, 1945 – January 5, 1946)*. Washington: U.S. Government Printing Office. [Online]. Available from: <http://www.ibiblio.org/pha/congress/Vol05.pdf> [In English].
23. Salmon, F. (n. d.). 1940 Popular Vote by Counties. *Atlas of the U.S. Presidential Elections since 1789*. [Online]. Available from: http://geoelections.free.fr/USA/elec_comtes/1940.htm [In English].
24. Nicolson, N. (Ed.) (1967). *The Diaries & Letters of Harold Nicolson. Vol. II, The War Years 1939–1945*. New York: Atheneum. [In English].
25. Record Service of Franklin D. Roosevelt Presidential Library (n. d.). *Press Conferences of President Franklin D. Roosevelt, 1933 – 1945. Series I: Press Conference Transcripts*. [Online]. Available from: <http://www.fdrlibrary.marist.edu/archives/collections/franklin/index.php?p=collections/findingaid&id=508&q=press+conferences> [In English].
26. Petrosyants, O. V. (2014). *SSHA i natsystkaya Germaniya: ot Munhena do Perl-Harbora* (PhD in History). Moskva: MGU. [In Russian].
27. United States Congress (1941). *Congressional Record. Vol. 87. Part 2 (February 19 – March 18, 1941). Proceedings and Debates of Sessions of the First Session of the 77th Congress*. Washington: U. S. Government Printing Office. [Online]. Available from: <https://www.govinfo.gov/app/details/GPO-CRECB-1941-pt2/> [In English].
28. American Institute of Public Opinion (1972). *The Gallup Poll. Public Opinion 1935–1971. Vol. 1 (1935–1948)*. New York: Random House. [Online]. Available from: <http://www.ibiblio.org/pha/Gallup/Gallup.pdf> [In English].
29. Churchill, W. (1941). *The Fourth Climacteric, 1941. Winston Churchill Speeches from 1941–1949, 1963*. American's National Churchill Museum [Online]. Available from: <https://www.nationalchurchillmuseum.org/the-fourth-climacteric.html> [In English].
30. Record Service of Franklin D. Roosevelt Presidential Library (n. d.). *Roosevelt, Franklin D. Papers as President: Map Room Papers, 1941–1945. Series I: General. Box № 1: FDR – Churchill, July–December 1941 (Vol. 3)*. [Online]. Available from: http://www.fdrlibrary.marist.edu/_resources/images/mr/mr0005.pdf [In English].
31. Rosenman, S. (Ed.) (1950). *The Public Papers and Addresses of Franklin D. Roosevelt. 1941 Vol.: War – and Aid to Democracies*. New York: Harper & Brothers. [Online]. Available from: <https://quod.lib.umich.edu/p/ppotpus/4926590.1941.001/1?view=pdf&size=100> [In English].

Tkachuk T. The United States Position on the Military Assistance to Great Britain at the Beginning of the World War II (1939 – 1941).

The article examines the problem of relations between the two leading countries of the world – Great Britain and the United States, which had a significant impact on the international political situation in the world in 1939–1941, and still have nowadays. As a vector of research, the author used the factor of American military aid to the British governments of N. Chamberlain and W. Churchill to fight against Nazi Germany. According to this, the author aimed to conduct a comprehensive analysis and his own assessment of the United States' position on providing Britain with the necessary weapons and ammunition at the beginning of World War II.

During the research the author used a comparative-historical method to analyze various factors influencing the US position on military assistance to London, a problem-chronological method to present the material in chronological order, and a statistical – to analyze the attitude of ordinary Americans on important decisions of the Roosevelt administration. That allowed the author to analyze and rethink the evolution of the United States' position on Britain in the problem of providing military aid regarding the current geopolitical situation.

The author works out that under the necessity of supporting London with various types of weapons, armament and ammunition to fight against Hitler's regime the United States significantly changed the principles of its foreign policy – from “isolationism” in 1939 to its cancellation in the late 1941. At the same time, according to the author, this process was caused by a number of factors, including both the “isolationist” opposition in Congress and the Roosevelt administration's gradual understanding of the Nazi regime threat to the security of the United States.

Keywords: *USA, Great Britain, military aid, FDR, Neville Chamberlain, Winston Churchill, World War II.*